

DIALEKT- OCH FOLKMINNESARKIVET

Ö. Ågatan 27

Box 1743

751 47 Uppsala

M 250 KAFFE OCH KAFFEDRICKNING (= LUF 185)

Vad tycker Du om kaffe? Berätta! Vilka förnimmelser och associationer får Du av doften? Väcker den minnen? Vad säger Dig ord som kaffetår, kaffe-bönor, kaffekvarn, kaffeved, kaffebricka etc.?

Ungefär hur många koppar kaffe dricker Du per dag, och hur fördelas de? Har de blivit fler eller färre med åren? Hur vill Du förklara den eventuella förändringen? Dricker Du kaffe i kopp eller i mugg? Hur bör den idealiska kaffekoppen se ut, anser Du? Dricker Du någonsin "på bit" eller på fatet?

Hur länge har Du druckit kaffe? Drack Du kaffe som barn? Hur tyckte Du i så fall att det smakade? Tog det tid att vänja sig vid smaken? Berätta! Var det en dryck för både barn och vuxna? Hur är det med den saken idag?

Kaffe har ansetts vara både nyttigt och skadligt. Vad vet Du om detta, och vad är Din inställning? Hur upplever Du själv att kaffet inverkar på Dig? Är Du påverkad av vad Du hört eller läst om kaffe? Har Du hört människor (exempelvis frikyrkofolk) ha moraliska synpunkter på drycken? Berätta om detta och om hur Du själv förhåller Dig.

Tycker Du att te är ett fullgott alternativ till kaffe, eller går dessa båda drycker inte att jämföra? Finns det tillfällen då te passar bättre? Dricker vissa grupper av människor mer te än andra? Vilka? Varför, tror Du? Tycker Du att choklad är ett fullgott alternativ till kaffe och te? Dricker vissa grupper av människor choklad i stället för kaffe?

Kokning och brygning

Hur tillagas kaffet i vardagslag i Ditt hem? Brygger eller kokar Du det, eller använder Du kanske pulverkaffe? Har Du hört talas om eller smakat kaffe kokat på sump? Vill Du ha starkt eller svagt kaffe? Föredrar Du vissa kaffemärken? Vilka och varför just dessa? Finns det märken Du inte gillar? Vilka och varför? Berätta om vad Du i övrigt tycker om och inte tycker om i kaffeväg.

Vilka erfarenheter har Du av olika tekniker kring kaffekokning (kokning i pumpa, i kaffepanna osv.) och kaffe-brygning (i vanlig kaffebryggare, espressobryggare e.d.)? Berätta om eventuella övergångar från en tillagningsmetod till en annan. Vad fick Dig att bryta mot invanda rutiner? Har Du iakttagit motsvarande förändringar i omgivningen? Vet Du i så fall något om hur dessa förändringar vunnit insteg: genom enskilda personer, propaganda av något slag e.d.? Har Dina eventuella utlandsresor betytt

något för Din kaffesmak och Dina kaffevanor, så att Du exempelvis lärt Dig dricka espresso, capuccino eller café au lait? Har Du på annat sätt påverkats av andras kaffesed?

Skiljer sig vardagskaffet från det kaffe Du serverar vid festliga tillfällen?

Kaffestunden i hemmet

När och hur många gånger om dagen brukar Du dricka kaffe i Ditt hem? Är det skillnad mellan vardag och helg? Berätta om de olika kaffestunderna i tur och ordning. Vad betyder de för Dig?

Var dricker Du kaffet? Vem lagar det? Förvarar Du det i termos och tar Dig en skvätt då och då? Använder Du socker och/eller grädde eller mjölk? Om inte, har Du gjort det, när slutade Du med det och varför? Vad äter Du till kaffet? Är det köpt eller hembakat? När nöjer Du Dig med bara en slät kopp kaffe?

Sysselsätter Du Dig med något särskilt under kaffestunderna: läser tidning, hör på radio, ser på TV, röker eller annat? Dricker Du kaffet ensam eller tillsammans med andra och i så fall vilka: olika familjemedlemmar, grannar, hemhjälp/hemsamarit? Vad brukar ni samtala om? Försök att erinra Dig hur kaffestunden i hemmet förändrats under tidernas lopp. Berätta!

Kaffe som bjuddryck

Har Du minne av att man förr gick hem till vänner och bekanta utan förvarning och då blev bjuden på kaffe? Eller bjöds man på något annat vid sådana tillfällen? Var detta vanligt i Din hemmiljö och kanske rentav en självklar del av umgängesmönstret? Visste besökaren vad han kunde förvänta sig att få och visste den som fick det oväntade besöket vad som borde serveras? Var det olika för män och kvinnor? Fick kanske männen kaffekask och kvinnorna kaffe med dopp? Bjöds barnen på något om de var med? Berätta så fylligt som möjligt om detta, liksom om när och hur förändringar inträtt.

Brukar Du bjuda Dina oväntade gäster på kaffe, eller hellre något annat? Om Du föredrar annat, vad är då detta och hur förklarar Du Ditt val? Beror det på omständigheterna vad Du serverar: vem besökaren är, tiden på dygnet etc.? Berätta! Om Du bjuder på kaffe, vad brukar Du då servera till? När och vem bjuder Du bara på "en slät kopp"? Har Du ändrat vanor härvidlag, så att Du t.ex. idag hellre bjuder på smörgås än kaffebröd? Vad har föranlett eventuella ändringar? Har Du lagt märke till om det finns skillnader mellan olika åldrar och generationer i detta fall?

Hur är det med sherry eller portvin till kaffet? Känner Du någon som gärna dricker kaffegök idag? Äldre eller yngre personer? Var det vanligare förr tror Du? Känner Du till benämningar på kaffegök? Hur anser Du att en riktig kaffegök skall blandas?

Kaffet till fest

Brukar Du bjuda Dina vänner på kaffekalas? Gäller detta i så fall bara en särskild del av vänkretsen? Har Du då sju sorters kakor, tårta och annat? Var och hur sker serveringen? Bjuder Du lite då och då eller bara vid speciella tillfällen: födelsedagar, namnsdagar, vissa helger etc.? Kommer gästerna ett visst klockslag och stannar en förutsägbar tid? Berätta så utförligt som möjligt om Dina egna och andras kaffekalas. Försök även att fånga förändringar i tiden.

Berätta om "ceremonierna" kring serverandet av familjemedlemmarnas födelsedags- och namnsdagskaffe, kring luciakaffet, julkaffet och annat som Du vill framhålla. Tänk också här på de förändringar som skett.

Kaffet på arbetsplatsen

Om Du är yrkesverksam: Vad har Du för yrke och hur ser Din arbetsplats ut? Dricker ni kaffe på jobbet? Sker det i så fall på bestämda tider? När? Var? Sitter ni var och en för sig, alla tillsammans eller i skilda grupper? Vad bestämmer den eventuella gruppbildningen? Deltar alla i kaffedrickandet? Vilken betydelse tillmäter Du kaffepauserna; har Du kanske både positiva och negativa synpunkter på dem? Berätta! Vad brukar samtalen röra sig om?

Vem kokar kaffet på arbetsplatsen? Turas ni om? Finns det några som aldrig behöver koka kaffe, och i så fall vilka? Vad är det för sorts kaffe? Är det lika gott som kaffet hemma? Har ni en särskild kaffekassa? Vem sköter då den?

Om ni äter något till kaffet, vad är detta, hur införskaffas det och av vem? Förekommer det extra festligheter ibland, t.ex. när någon fyller år? Vad händer då? Berätta!

Tycker Du att kafferasterna på jobbet har förändrats de senaste decennierna? På vad sätt och varför?

Du som inte längre är yrkesverksam: Berätta om hur det var med kaffet då Du ännu arbetade!

Föreningskaffet

Det gemensamma kaffedrickandet brukar vara en väsentlig del av föreningslivet. Berätta om detta med hänsyn till de olika föreningar, där Du eventuellt är eller har varit medlem. Vad betyder kaffestunderna, vem står för arrangemangen och hurdana är dessa? Vad samtalar ni om osv? Om ni inte dricker kaffe, vad dricker och äter ni då?

Kyrkkaffet

Både inom statskyrkan och inom frikyrkan har det varit vanligt att man efter gudstjänsten samlats i större eller mindre grupper för att dricka kaffe. Berätta vad Du vet om detta och om Dina eventuella upplevelser av kyrkkaffe.

Hur var det förr och hur är det nu? Tror Du att kaffet förmår locka fler till kyrkan?

Kaffe på konditori och kafé

Dricker Du ibland kaffe på konditori och kafé? Berätta! När händer det, går Du vanligtvis dit ensam eller i sällskap med någon? Vad för slags kaffe dricker Du, vad äter eller dricker Du till? Väljer Du kanske hellre någon annan dryck än kaffe? Kommentera i så fall detta!

Har Dina eventuella kafé- och konditorivanor ändrats med tiden? Hur och vad beror detta på? Har Du vissa favoritkaféer? Betyder det något särskilt för Dig att gå på kafé och har detta i så fall med själva kaffet och kaffedrickandet att göra?

Termoskaffet

Har Du minnen förknippade med termoskaffe? Berätta då om vad det betytt i olika sammanhang: på utflykten, vid jakt- och fisketuren, i bär- och svampskogen, vid badstranden, på idrottsplatsen osv. Har Du och/eller Dina arbetskamrater någonsin brukat ta med kaffe till arbetet? När upphörde eventuellt detta bruk och varför? Finns det några förändringar mellan nu och förr i fråga om termoskaffe som Du vill framhålla? Har Du särskilda synpunkter på smaken?

Glöm inte att ange Ditt namn, Ditt födelseår och Ditt yrke samt den tid, det landskap och den socken eller stad Dina uppgifter gäller för!

TACK FÖR DIN MEDVERKAN

Uppsala i maj 1991